

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΖΑΚΥΘΟ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Δύση τῆς Ἀγάπης	Μιχ. Ἀργυροπούλου
Τὸ Ἴόνιο Θέατρο (συνέχεια).	Μ. Βάλσα
Ἀπ' τὰ «Τραγούδια στὴν Ἀγάπη»	Ρίτας Μπούμη
Antigone	Arnaldo Cervasato.
Θέ μου ὅσο ζῶ περισσότερο	Μυρτιώτισσας
Ὁ Σολωμὸς καὶ ἡ γλῶσσα μας.	Ν. Β. Τωμαδάκι
Ὁ σκοτεινὸς ἄνθρωπος.—Ὑστερα ἀπ' τὸν πόνο	Μαριέττας Μινώτου
Ἡ Βροχὴ τοῦ Βορρᾶ	Παύλου Φλώρου
Νεοελληνικὰ Προβλήματα (συνέχεια).	Διον. Ζακυνθινού
Τὸ Καναρίνι.	Ναπ. Παπαγιωργίου
Ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο τοῦ Κάλβου	Σπύρου Μινώτου
Πνευματικὴ Ζωή.—Ἐκδόσεις.—Περιοδικὰ.—Διάφορα.	

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΑΙ. Σ3.Υ1.Φ2.0009

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
Ἔτος Β. - Δοτ. 21
Δεκεμβρίου 1928.
Τὸ τευχὸς Δοτ. 42
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ «ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ»,

—*—

Έτησία . . . . . Δραχ. 50
Έξάμηνος . . . . . » 25
Έτησία Έξωτερικού δολλάρια 2
Έκδοση πολυτελείας τὸ διπλό.

Διευθύντρια: *Μαριέττα Μινώτου*
» συντάξεως: *Ρίτα Μπούμη*

—= Τυπώνεται στὴ Σύρο —=

Έμβάσματα, συνεργασία καὶ ἄλλο σχετικὸ μὲ τὸ Περιοδικὸ στέλνεται στὴ Διεύθυνση: *Μαριέττα Μινώτου* Διευθύντριαν «Ιονίου Ἀνθολογίας» *Ζάκυνθον*.

Ἀπὸ τὰ Γενάρη ἡ συνδρομὴ τῆς «*Ιονίου Ἀνθολογίας*» αὐξάνεται σὲ 50 δραχμὲς τὸ χρόνο καὶ σὲ 25 γιὰ τὶς ἑξῆς μῆνες. Γιὰ δὲ τὸ ἑξωτερικὸ σὲ 2 δολλάρια. Κι' αὐτὸ γιὰ τὸ πρόγραμμα τῆς «*Ιονίου Ἀνθολογίας*» εἶναι νὰ τραβήξῃ μπρὸς καὶ νὰ φτάσῃ στὸ σκοπὸ τῆς. Γι' αὐτὸν ὑποβάλλεται σὲ ὑπέρογκα ἔξοδα μὲ τὴ βεβαιότητα πὼς οἱ συνδρομητὲς τῆς κι' οἱ φίλοι τῆς θὰ τὴν ὑποστηρίξουν μ' ἀγάπῃ κι' ἐνθουσιασμό. Ἀντὶς ἕως τῆς μικρᾶς αὐτῆς αὐξήσεως, ἡ «*Ιόνιος Ἀνθολογία*», θὰ χάρισῃ στοὺς συνδρομητὲς τῆς τοῦ 1929 μόλις ἑμβάσουν τὴν συνδρομὴ τους, τὸ περίφημο Λεύκωμα τῆς Ζακύνθου, ποὺ πουλιέται μόνον τοῦ 45 δραχμῶν.

Ἔτσι μὲ 50 μόνον δραχμῶν θάχουν τὴν «*Ιόνιος Ἀνθολογία*» γιὰ ἕνα χρόνο, (πάνω ἀπὸ 160 σελίδες) καὶ τὸ Λεύκωμα (200 καλλιτεχνικὲς σελίδες μὲ 100 εἰκόνες), τὸ μνημεῖο αὐτὸ τῶν ἑορτῶν τῆς Ζακύνθου.

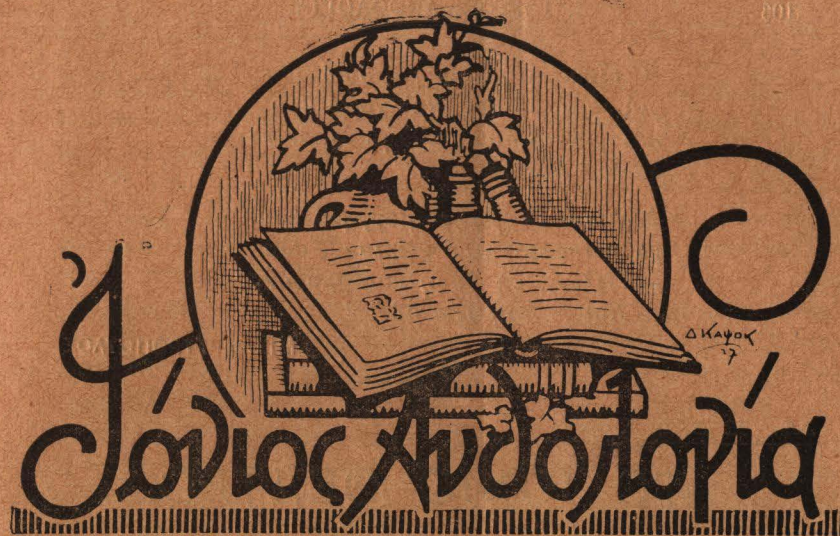
Ἐμβάσετε λοιπὸν τὸ ταχύτερον τὴ συνδρομὴ σας τοῦ 1929 (πενήντα δραχμῶν) γιὰ νὰ τὸ λάβετε δωρεὰν κι' ἐλεύθερον ταχ(κ)ῶν τελῶν.

Μ' αὐτὸ τὸ φύλλο τελειώνει ἡ Β' χρονιά τῆς «*Ἀνθολογίας*» ὥστε ἡ Γ' ἀρχίζει ἀπὸ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1929. Ὁ Β' τόμος 124 σελίδες πουλιέται ἐφ' ὅσον δὲν ἔξαντληθῇ στὰ Γραφεῖα μας γιὰ πενήντα δραχμῶν.

Ἀργότερα θὰ τυπώσωμε ἐξώφυλλο καὶ πίνακες περιεχομένων γιὰ τοὺς δυὸ προηγούμενους τόμους καὶ θὰ τὰ στείλωμε δωρεὰν στοὺς συνδρομητὲς μας.

Ἡ «*Ἀνθολογία*» πουλιέται στὴν Ἀθῆνα στὰ βιβλιοπωλεῖα τῆς «*Εστίας*», Κολλάρου, Ἐλευθερουδάκη, Ζηκάκη καὶ Ράλλη. Στὴν Πειραιᾶ στὸ Βιβλιοπωλεῖο Ἡλιάδης καὶ Σώμου. Στὴν Ἀλεξάνδρεια στὰ «*Γράμματα*». Στὴ Σύρον στὸ Πρακτορεῖο καὶ Βιβλιοπωλεῖο Γ. Σταθοπούλου.

Στὸ ἐρχόμενον φύλλο: «*Επιδρομὲς στὴν Κεφαλλονιά*» «*Δύο σχετικὲς παραδόσεις*» τοῦ Θ. Σ. ΤΖΑΝΝΕΤΑΤΟΥ.

ΑΠΟ ΤΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΖΗΛΕΙΑΣ

Η ΔΥΣΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Φειδιοῦ γλωσσίδι δὲν σοῦ κρύβω
κι' οὔτε, τὰ κατάσπρά σου στήθεια
Ποῦ μ' ἐφωλιάσαν, φαρμακόνω·
—Σιωπαίνω μόνον.

Κι' οὔτε σὲ παλαιμάτου στίβο
μπροστὰ σι' ἀχόρταγα τὰ πλήθεια,
τὴν περηφάνεια μου θεωρίων·
—τὴν πνίγω μόνον.

Μὰ κι' οὔτε τῆς σβυστῆς ἀγάπης
τὸ σκέλεθρο ἀπ' τὸν τάφο βγάλνω
καὶ τὴν πορφύρα του λασπόνω·
—Σκύβω καὶ μόνον....

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΑ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΕΟΥ
Χάρος, τῆς Ζήλειας ὁ Ἀράνης,
—ὡς μὲ, τὸν μάγο καὶ τὸν πλάνο! —
μοῦ πήρε ρήγισσα καὶ θρόνο·
—Καὶ κλαίγω μόνον.

*Κ' εἶναι τὸ κλάμα καὶ δικό σου
γιὰ τὸ χαμό σου καὶ χαμό μου·
καὶ γιὰ τὰ δυὸ μαζὺ βουρκώνω·
— Δυὸ πόνων πόνο.*

*Μὰ στὸ βουβὸ τὸ βογγητό μου,
γαλήνιος πάντα ὁ χωρισμός σου.
— Ἕλιος, τὴ Δύση μας χρυσόνω·
Καὶ . . . σβύνω μόνο!*

ΜΙΧ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Μ. ΒΑΛΣΑ

ΤΟ ΙΟΝΙΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΟΙ ΙΟΝΙΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο).

Ἄλλ' ὅτι δὲν ἔπραξεν ἡ κυβέρνησις, τὸ ἔπραξεν ἡ σάτυρα, εἰς ἣν κατέφυγεν ὁ Καντούνης γράφας ἔμμετρον κωμῳδίαν ὑπὸ τὸν τίτλον «οἱ Γιαννιώται», ἐν ἣ μὲ τὰ ζωηρότερα χρώματα ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔ ζωγράφισε τὴν παχυλὴν ἀμάθειαν τῶν ἐμπειρικῶν ἐξ Ἡπείρου ἰατρῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν αὐτοθυσίαν τῶν Ζακυνθίων, οἵτινες ὑπεβάλλοντο εἰς τὰς ἥκιστα θεραπευτικὰς μεθόδους αὐτῶν. Ἡ κωμῳδία τοῦ Καντούνη ἐν ἣ ἀπεικονίζετο πιστῶς ὁ τότε βίος τῶν Ζακυνθίων, παρασταθεῖσα ἀπὸ σκηνῆς ἐπέφερεν ὅσα ὁ ποιητὴς δι' αὐτῆς ἐζήτησεν ἀποτελέσματα καθόσον ἔκτοτε οἱ Γιαννιώται σπανιώτατα εὗρισκον ἀσθενεῖς πρὸς θεραπείαν· ἀλλὰ πότε ἐγράφη καὶ παρεστάθη ἡ κωμῳδία τοῦ Καντούνη; Οὐδεμία περὶ τούτου ὑπάρχει ἔγγραφος πληροφορία. Ἐν ἔγγραφῳ τινὶ (1) ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὸ 1764 παρεστάθη ἑλληνικὴ κωμῳδία «Σὲ ἓνα ἀρχοντικὸ σπίτι» εἰς ἣν παρευρέθησαν πάντες σχεδὸν οἱ ἱατροὶ καταγοητευθέντες ἐκ τῆς παραστάσεως, λαμβανομένου ὅπ' ὅφει ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐγένοντο ἐν πάσῃ ἐπισημοτητι καὶ οἱ Γάμοι τοῦ Καντούνη, δὲν εἶναι ποσῶς ἀπίθινον ἢ πληροφορία τοῦ ἔγγραφου νὰ ἀναφέρεται εἰς τοὺς «Γιαννιώτας».

Πρὸς τὸ παρὸν θ' ἀποφύγουμε καθεὶ σκόλιον καὶ θὰ παρουσιάσουμε στὸν ἀναγνώστη ἕνα ἄλλον Ἰόνιον δραματικόν, τὸν Σαβόγια Σουμερλῆ, συγγραφέα τῆς κωμῳδίας *Μωραῖτες*.

(1). Σημ. τοῦ κ. Λάσκαρη.—Τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔγγραφου μοὶ ἀνεκοίνωσεν ὁ ἱστοριοδίφης κ. Σ. Δα-Βιζῆς εἰς ὃν καὶ πολλὰς ἀλλὰς περὶ τοῦ ἐν Ζακύνθῳ θεάτρου ὀφείλω πληροφορίας.

Ἐπειδὴ πάλι ὄλες μας τὶς πληροφορίες γιὰ τὸν ποιητὴ αὐτὸν τίς ἔχουμε ἀπὸ τὴν ἴδια πηγὴν, προτιμοῦμε νὰ τίς μεταγράψουμε ἀκριδῶς ὅπως τίς διαβάζουμε.

«Ὁ ἕτερος τῶν ποιητῶν κωμῳδιογράφων ἦτο ὁ Σαβόγιας Σουμερλῆς, ὅστις τοσαύτην κλίσιν περὶ τὸ στιχουργεῖν εἶχεν, ὥστε λέγεται ὅτι προσελθὼν ποτὲ παρὰ τῷ δικηγόρῳ Λογοθέτῃ ἐξέθεσεν αὐτῷ δλόκληρον ὑπόθεσίν του ἐμμέτρως.

Καὶ οὗτος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ποιημάτων του, ἔγραψε κωμῳδίαν ἡθῶν ἔμμετρον, δι' ἣς προσεπάθησε νὰ διορθώσῃ τὰ κακῶς ἔχοντα παρὰ τοῖς συμπατριώταις αὐτοῦ Ζακυνθίοις. Ὡς θέμα τῆς κωμῳδίας του ἔλαβεν ὁ Σουμερλῆς τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπάρχουσαν παρὰ τισι τῶν Ζακυνθίων ἀδικον μῆνιν κατὰ τῶν Πελοποννησίων οἵτινες, ἐρχόμενοι εἰς Ζάκυνθον, ἀπέκτων διὰ τῆς ἐργασίας αὐτῶν χρήματα καὶ τιμὴν. Τὸ τοιοῦτο, μερὶς τις τῶν Ζακυνθίων δὲν ἔβλεπε μὲ καλὸν ὄμμα καὶ παντοιοτρόπως προσεπάθει νὰ διαβάλῃ τοὺς Μωραῖτας, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀποκαλοῦσα αὐτοὺς *ξένους*, ἀφ' ἑτέρου δὲ συκοφαντοῦσα αὐτοὺς, ὅτι δῆθεν ἐνῷ ἀπέκτων περιουσίας ἐν Ζακύνθῳ, δὲν ἔπαυον νὰ κατηγορῶσι τοὺς Ζακυνθίους.

Τὸ ἀδικον αὐτὸ ἠθέλησε νὰ θεραπεύσῃ ὁ Σουμερλῆς καὶ ἔγραψε κωμῳδίαν ὑπὸ τὸν τίτλον οἱ *Μωραῖται*. Ἦρωσ τῆς κωμῳδίας εἶναι ὁ ἐκ Πατρῶν Ἀνδρέας Παπαδόπουλος, ὅστις δεκαετὴς καὶ πτωχότατος μεταδὰς εἰς Ζάκυνθον κατώρθωσε διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς τιμότητος αὐτοῦ νὰ γίνῃ ἀγαπητὸς ὅχι μόνον παρὰ τοῖς Ἑνετοῖς ἀλλὰ καὶ παρὰ τῇ εὐγενεὶ τάξει τῶν Ζακυνθίων. Κατ' ἀρχὰς ὁ Παπαδόπουλος εἰσῆλθεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Ἑνετοῦ ξεινωματικοῦ μετὰ τὴν εἰς Κέρκυραν μετάθεσιν τοῦ ὁποίου προσελήφθη ὡς ὑπηρέτης παρὰ τινι Ζακυνθίῳ *Κόντε*, παρ' ᾧ καὶ ἔμεινε ἐπὶ πολλὰ ἔτη, χρησιμοποιῶν τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του εἰς ἐκμάθησιν γραμμάτων παρὰ τινι τῆς πόλεως ἱερεῖ. Μετὰ δεκαετὴ παρὰ τῷ Κόντε ὑπηρεσίαν, ἀφοῦ κατώρθωσε διὰ τῆς οἰκονομίας του ν' ἀποταμιεύσῃ μερικὰ χρήματα, ἀπεχαιρέτισε τὸν Κόντε καὶ ἀνοῖξε ἓνα μαγαζάκι». Τοῦτο ἤρκεσε νὰ ἐξεγείρῃ κατ' αὐτοῦ τοὺς μοχθηροὺς καὶ ἀέργους, ἐνῷ τοῦναντίον ἡ διγίης μερὶς τῆς κοινωνίας τὸν ἠγάπησε καὶ τὸν ὑπεστήριξε τόσον, ὥστε μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου ὁ μικρέμπορος Μωραῖτης ὅχι μόνον μεγάλην ἀπέκτησε περιουσίαν, ἀλλὰ καὶ ἔλαβεν ὡς σύζυγον μίαν εὐγενῆ τῆς νήσου κόρην.

Μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Παπαδοπούλου οἱ ἀσπονδότεροι ἦσαν τὰ τέκνα τοῦ πρώην κυρίου του, τοῦ Κόντε, ὅστις εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, ἡποφίλοποιος καὶ τίμιος ἀνὴρ. Ὅπως ἐξ ἄλλου ἢ σύζυγός του ἦτο τὴν ἀριστοκρατικὴν δεσποίνην. Μετὰ τὸν θάνατον τῶν γονέων τῶν οἱ υἱοὶ τοῦ Κόντε, οἵτινες καίτοι ἐντελῶς ἀγράμματοι εἶχον κατορθώσει διὰ χρημάτων πολλῶν ν' ἀποκτήσωσι δίπλωμα ἱατρικῆς ἐν Ἰταλίᾳ,

ήρχισαν να παραδίδονται εις παντός είδους άσωτείας. Είς επίμετρον τὰ κτήματά των καταστρέφονται υπό βροχής, αἱ οἰκίαι των κατακρημνίζονται υπό σεισμοῦ καὶ μένουν εις τοὺς πέντε δρόμους, δυστυχεῖς, πτωχοί, καὶ ἀνίκανοι πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν. Τέλος διὰ τῆς βίας ἀναγκάζονται νὰ νυμφευθῶσι γυναῖκας τῆς τελευταίας ὑποστάθμης μεθ' ὧν εὐρίσκοντο εις ἐρωτικὰς σχέσεις, τούτου ἕνεκα καὶ διαγράφονται τῆς *Χρυσῆς Βίβλου*, ἐν ἣ ἐξ ἄλλου ἐγγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ ἐκ Πατρῶν ἐμπόρου, ὅστις εις ἡλικίαν ἐξήκοντα ἐτῶν πολεμεῖ κατὰ τῶν Τούρκων καὶ διαπρέπει.

Τοιαύτη ἡ κωμωδία τοῦ Σουμερλή, ἐγένετο δημοφιλεστάτη ἐν Ζακύνθῳ, οὐχ' ἦττον δυσηρέστησε καὶ πολλούς, ἰδίᾳ τοὺς εὐγενεῖς καθόσον ὁ ποιητὴς εἶχε παρεμβάλλῃ ὡς ἐπεισόδια εις τὴν κωμωδίαν του σκάνδαλά τινα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὧν ἥρωες ἦσαν οἱ κατὰ τοῦ ἔργου τοῦ Σουμερλή ἐξεγερθέντες, οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων νέοι τινὲς φιλότεχνοι ἐκ τῆς ὑγιοῦς μερίδος τῆς κοινωνίας, παρ' ἣ ἡ κωμωδία τοῦ Σουμερλή ἐγένετο προσφιλὴς παρέστησαν αὐτὴν δημοσίως ἀπὸ τῆς σκηνῆς τῇ 1789 (1) ἀλλ' ὁ ὄχλος παρακινηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ ποιητοῦ, οἵτινες ἐβλεπον τὰ κακίας αὐτῶν ἐκτυλισσομένης ἀπὸ σκηνῆς ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἡθοποιῶν καὶ τοῦ ποιητοῦ ὃν καὶ ἐκακοποίησαν. Ἡ ἀρχὴ ἐπεμβάσα συνέλαβε τοὺς δράστας οὓς καὶ μετ' αὐστηρὰν ἀνάκρισιν ἐτιμώρησεν.

Εἰς τὴν κατὰ τοῦ ποιητοῦ ἐπίθεσιν ταύτην ὀφείλομεν σήμερον ὅσας πληροφορίας περὶ τοῦ ἔργου ἔχομεν. Ἄν δὲν ἐλάβανεν χώραν αὕτη, ἂν δὲν ἐνηργοῦντο ἀνακρίσεις τὰ ἔγγραφα τῶν ὁποίων ἐσώζοντο μέχρι τοῦ 1893 ἐν τῇ ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς νήσου, τὸ ἔργον τοῦ Σουμερλή εἰς οὐδὲν ἕτερον ἔγγραφον ἀναφερόμενον θὰ ἔμενε καθ' ὅλοκληρίαν ἄγνωστον (2).

Ἡ τελευταία λεπτομέρεια τῆς μακρυᾶς αὐτῆς περικοπῆς πρέπει νὰ μᾶς τραβήξῃ ἰδιαίτερα τὴν προσοχή μας. Δίχως τὰ ἐξαιρετικὰ γεγονότα ποὺ ἀνέβηκαν στὴν πρώτη παράστασι τῶν *Μωραϊτῶν*, γεγονότα χαρακτηριστικὰ γιὰ τὰ θεατρικὰ ἔθιμα τῆς ἐποχῆς, θὰ χανόταν γιὰ πάντα κάθε ἔχνος τῆς κωμωδίας αὐτῆς. Εἶναι πλεόν παρὰ

(1) Ἄν καὶ δὲν ὑπῆρχε θέατρο στὴ Ζάκυνθο πρὶν τὰ 1750, ἡ πρώτη σκηνὴ (χτιστὴκε μεξοδὸν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Βενετοκρατικῆς φρουρᾶς καὶ τῶν νέων Ἑλλήνων ἐρασιτεχνῶν) ἦταν μιὰ μικρὴ αὐθουσα μὲ τριακόσιες θέσεις, ἀπ' ὅπου πέρασε ὅλο τὸ κωμικὸ ἰταλικὸ δραματολόγιον. Ὁ Γκαλντόνε ἦταν ὁ ἀγαπημένος δραματογράφος, οἱ ἰδρυτὲς ἀπάρτιζαν τὸ καλλιτεχνικὸ προσωπικόν, καὶ... ἡ εἰσοδος ἀπαγορευόταν στίς κυρίες!

(2) Σημείωσις τοῦ κ. Λάσκου.—Τὰ περὶ τῆς κωμωδίας τοῦ Σουμερλή εὐγενῶς μοὶ ἀνεκοινώθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Δε-Βιάζη, ὅστις καταγινόμενος εἰς ἱστορικὰς μελέτας ἔχει διεξέλθῃ πάντα τὰ ἐν τῇ ἀρχαιοφυλακείῳ τῆς Ζακύνθου ὑπάρχοντα ἔγγραφα μετὰ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον καὶ αἱ κατὰ τὴν δίκην τοῦ Σουμερλή γενόμεναι μαρτυρικαὶ καταταθέσεις αἵτινες μετὰ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων καταστράφησαν ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1893.

πιθανὸν πὼς ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς δραματικῶν ἔργων ποὺ παίχτηκαν τὴν ἰδίᾳ ἐποχὴ καὶ χειροκροτήθηκαν ἀπὸ ἓνα κοινὸ ἐκλεχτό, ποὺ ἡ μόρφωσή του καὶ τὰ γούστα του τὸ τραβοῦσαν φυσικὰ στὸ θέατρο, ἐπειδὴ δὲν τυπώθηκαν, θὰ μᾶς μένουν ἴσως γιὰ πάντα ἄγνωστα.

Εἶναι δυστύχημα πὼς δὲν ὑπῆρχαν τότε διευθυντὲς θεάτρων, ἐπιχειρηματίες ἔμπειροι καὶ ἐκδότες συμφεροντολόγοι. Φθάνουμε νὰ ἐπιθυμοῦμε κείνο ποὺ σήμερα χτυποῦμε. Διότι δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ἡ τέχνη θὰ κέρδιζε, καὶ διομηχανοποίηση τοῦ θεάματος, ποὺ εἶναι σήμερα ὁ λόγος τῆς κατάπτωσις τῆς δραματικῆς τέχνης, θὰ ἐσώζετο τότε ἀπὸ τῇ λήθῃ μὲ τὴν ἐκδόσὴ τῆς, ὁλόκληρη σκηνικὴ παραγωγὴ, ποὺ κρίνοντας ἀπὸ τὰ προηγούμενά μας, ἦταν ἀξία τοῦ μεγαλύτερου ἐνδιαφέροντος.

Τὸ χάσιμο τοῦ Ἰονίου Θεάτρου, Θεάτρου κατ' ἐξοχὴν σατυρικοῦ καὶ τελείως διαφορετικοῦ ἀπὸ τὴν Κρητικὴ σκηνή, εἶναι διπλὰ λυπηρὸ τόσο γιὰ τὴ φιλολογία ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἱστορίαν τῆς κοινωνίας τῆς Ἑπτανήσου τὸν XVIII αἰῶνα. (1)

(Ἐχει συνέχεια)

Μ. ΒΑΣΣΑΣ

(1) Ἀπόσπασμα.—Ἡ μελέτη τοῦ κ. Λούκαρη γιὰ τοὺς προμνημονευμένους κωμωδιογράφους ξαναδημοσιεύθηκε σχεδὸν ἰδίᾳ στὸ ἐπαγγελματικὸ περιοδικὸ *Ἑλληνικὸν Θέατρον* (1928) σὲνα μεγάλο ἄρθρον μὲ συνέχειας *Τὸ Θέατρον ἐν Ζακύνθῳ*. Ὁ κ. Λάσκου διόρθωσε τὸ ὄνομα τοῦ Καντούνη σὲ Καντούδη. Μ. Β. (μετάφρασις ἀπ' τὸ γαλλικὸν τῆς Κας *Μαριέττας Μινώτων*)

ΑΠ' ΤΑ "ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ,"

V.

Ὅλα γιὰ σένα ὅλα! Τοῦτο, κέينو, τᾶλλο καὶ μαζὶ ὅλα εἶναι δικά σου, τὰ λιῶνά μου τὴ σκέψη καὶ τὰ χύνω, ἀσφυρηλάτητα στὸ κόνισμά σου. Τῆς παρθενιάς μου τᾶσπιλο τὸ κρῖνο, σάν 'να κοινὸ λουλουδί στα μαλλιά σου τὸ ξεφυλλίζω, καὶ ὅλα σοῦ τ' ἀφίνω καὶ νιότη καὶ ζωὴ μὲς τὴν ποδιά σου. Ἐσὺ 'σαι Ἀγάπη, πάντα σὺ καὶ μόνη, καὶ ὅπου καὶ νὰ γυρίσω τὴ θωριά μου τὴ λάμψη σου θὰ νιώθω νὰ μὲ ζώνει... Ποτ' ὑποταχτική, τότε κυρά μου, πάντα ψηλὰ μὲ σαίρνει καὶ μ' ὑψώνει καὶ δὲ μ' ἀφίνει πιά ν' ἀγγίζω χάμου.

Σῆρος 1928.

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ

ΙΑΚΩΒΑΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΕΩΦΟΡΟΥ

ANTIGONE (*)

Quando Eros dai vanni lucenti è apparso appena e un nuovo delizioso tormento invade il cuore e il chinosguardo rapito—pensoso—, è dolce, Antigone, nell'incanto della nuova svelata gioia, vivere e favellar coi cari fiori confidenti, quasi già udendo il passo e la parola dell'amato simile agli dei.

Grata questa attesa a te, Antigone: bella radiosa mente, se le tue forme furon disegnate dalla mano istessa che tracciò la linea meravigliosa dei tuoi sogni; a te nata per l'amore e non per l'odio.

Dolce vivere così; ma più dolce morire, prima pure che Eros sia giunto, se il nume chieda, un giorno, più folta nube dal fuoco del «grande amor senza limiti» — di esso, che è aroma del mondo — su dall'ara del patto divino. E in quel giorno, tu dicesti agli uomini l'inflessibilità di esso amore contro la vana loro regola di odio — e contro essa, contr'essi, esclamasti sulla spoglia del fratello perduto, consciamente decisa:

«Io lo seppellirò, e sarò beata di morire per questo. Riposerò accanto a lui come amica accanto ad un amico; dopo aver commesso un delitto per amore. E se tale è il mio atto, voglio che tutte le mie virtù s'inginocchino innanzi a questo delitto».

E scegliesti la parte migliore: di là del caduco, nella zona della luce e dei colori perenni, il tuo amore, oltre ogni oblio, sta: elettro immortale.

E premio statuito nell'Ade la vita del sogno in eterno a chi, olocausto al nobile invito radioso, all'unica legge d'amore, profferse—a gloria del nume, a gloria dell'intima voce—la vita dell'opere umane e i canti di Ebe fiorita.

ARNALDO CERVESATO

ANTIGONH

Σάν πρωτοφαίνεται ὁ Ἔρωτας μὲ τὰ λαμπερὰ φτερά καὶ μιὰ νέα ἡδονικὴ ἀνησυχία κυριεύει τὴν καρδιά, καὶ τὸ γυρτὸ ἀφαρπασμένο βλέμμα — σκεπτικὸ, — εἶνα: γλυκὸ, Ἀντιγόνη, στὴ μαγεία

(*) Γράφτηκε ἐπίτηδες γιὰ τὴν «Ἰόνιο Ἀνθολογία».

τῆς πρωτόφαντης χαρᾶς, νὰ ζοῦμε καὶ νὰ μιλοῦμε μὲ τ' ἀγαπημένα ἐμπιστευτικὰ λουλούδια λὲς κι' ἀκοὸς τὸ βῆμα καὶ τὴ φωνή τοῦ ἑμοῖου μὲ τοὺς θεοὺς ἐραστῇ.

Εὐχάριστη ἡ ἀναμονὴ αὐτὴ σὲ σένα Ἀντιγόνη: Ἐκθαμβωτικὴ ὥρα! ἀν' οἱ γραμμὲς σου σχεδιάστηκαν ἀπὸ τὸ ἴδιο χέρι ποὺ διάγραψε τὴ θαυμάσιή γραμμὴ τῶν ὀνείρων σου — σὲ σένα ποὺ γεννήθηκες γιὰ τὸν ἔρωτα κι' ὄχι γιὰ τὸ μῖσος.

Εἶναι γλυκὸ νὰ ζεῖ κανεὶς ἔτσι, μὰ γλυκύτερο νὰ πεθαίνει, προτοῦ ῥθεῖ ὁ Ἔρωτας, ἀν' τὸ ζήτησῃ ὁ θεός, ψηλὰ ἀπὸ τὸ βωμὸ τῆς θείας συμφωνίας, μιὰ μέρα, πὶδ συννεφιασμένη ἀπὸ τὴ φωτιά τοῦ ἀπέραντου ἔρωτα» ποὺ εἶναι ἄρωμα τοῦ κόσμου. Κεῖνῃ τὴν ἡμέρα ἔλεγες στοὺς ἀνθρώπους τὸ ἀλύγιστο τοῦ ἔρωτα μπρὸς στὴ μάταιη ἔχτρα τους, — καὶ γι' αὐτὴνε καὶ γι' αὐτοὺς φώναζες μὲ συνειδητὴ σκέψη στὰ λείψανα τοῦ χαμένου ἀδερφοῦ:

«Θὰ τὸν θάψω καὶ θάμαι εὐτυχισμένη νὰ πεθάνω γι' αὐτό. Θ' ἀναπαυθῶ κοντὰ τοῦ σάν φιλενάδα δίπλα σ' ἓνα φίλο — ἄφοῦ γιὰ τὸν ἔρωτα ἐγκλημάτισα. Κι' ἄφοῦ ἡ πράξη μου εἶναι τέτοια, θέλω ὅλα τὰ προτερήματά μου νὰ γονατίσουν μπροστὰ στὸ ἐγκλημά μου».

Καὶ διάλεξες τὸ καλύτερο. Πέρ' ἀπὸ τὸ φθαρτό, στὴ φωτεινὴ ζώνη τῶν παντοτεινῶν χρωμάτων, στέκει ὁ ἔρωτάς σου πέρ' ἀπὸ κάθε λησμονιά: ἀθάνατο ἤλεχτρο.

Στὸν Ἄδη ἡ ζωὴ τοῦ ὀνείρου δίνεται παντοτεινὰ σὲ κεῖνον, ποὺ πρόσφερε ὀλοκαύτωμα στὸ εὐγενικὸ λαμπερὸ αἶσθημα, στὸ μοναδικὸ νόμο τοῦ Ἔρωτα — σὲ δόξα τοῦ Θεοῦ, σὲ δόξα τῆς ἐσωτερικῆς φωνῆς — τὴ ζωὴ τὴν ἀνθρώπινη καὶ τὰ τραγούδια τῆς ἀνθισμένης Ἡδῆς.

(Μετάφραση Μαρ. Μιν.).

ARNALDO CERVESATO

ΘΕ ΜΟΥ ΟΣΟ ΖΩ ΠΕΡΣΟΤΕΡΟ....

Θέ μου, ὅσο ζῶ περσότερο, τόσο πὶδ λίγο νοιώθω
τὴ δύναμη καὶ τὴν ὀρμὴ, τὸ λαγγεμένο πόθο,
Ποὺ στὴν καρδιά μου πέφτουνε σὰ μιὰ αἰώνια μπόρα.
Μοιάζω τὴ στάνη ποὺ ἔρχονται οἱ βασιλιάδες Μάγοι,
Κρατώντας μέσ' τὰ χέρια τους τὰ μυρωμένα δῶρα.
Εἶμαι ἡ πόρτα ἡ ταπεινὴ καὶ πάντοτε ἀνοιγμένη,
Τὸ γέφυρ τὴ νύχτα οἱ εὐωδιές, μ' ἔχουν πλημμυρισμένη...

ΗΛΙΑΝΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΙΩΤΗΣ
ΜΟΥΣΣΕΙΟ ΑΙΩΝΙΟΥ
Comtesse de Noailles

Ἀπὸ τίς «Αἰώνιες δυνάμεις»

Μετάφρ. ΜΥΡΤΙΩΤΙΣΣΑΣ

N. B. ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

Ο ΣΟΛΩΜΟΣ ΚΑΙ Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ

Πολλοί 'ναι οἱ δρόμοι πῶχει ὁ νοῦς.
(Δ. Σολωμός)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ (1)

Ὁ conte Dionisio Salamon, Διονύσιος Σολωμός, ὅπως ἐπεκράτησε νὰ λέγεται ἑλληνικά, ἐγεννήθη εἰς τὴν Ζάκυνθον τὸ 1798, ἐσπούδασεν εἰς τὴν Ἱταλίαν ὅπου ἔμεινε δέκα ἔτη, ἐγύρισεν εἰς τὴν Ζάκυνθον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κέρκυραν, ὅπου καὶ ἀπέθανε τὸ 1857.

Ὁ Διονύσιος Σολωμός θεωρεῖται ὁ μεγαλειότερος Νεοέλλη ποιητής, καὶ ἡ γνώμη αὐτὴ δὲν φαίνεται σφαλὲρά. Ὁ κόμης κατ' ἀρχὰς δὲν ἐγνώριζεν ἑλληνικά, ἀλλὰ προΐδων τὴν ὠφελιμότητά του διὰ τὸ ἔθνος ἔμαθε, παρακινούμενος ἀπὸ τὸν Σπ. Τρικούπην καὶ μελετήσας τὰ δημοτικὰ ἄσματα τῆς Ἑλλάδος

(1) Ἐκτὸς ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου ἀναφέρομεν εἰς τὸ κείμενον τῆς μελέτης, ἔχουν γραφεῖ πολλὰ καὶ ἄλλα διὰ τὸν Σολωμόν. Σημειώνομεν μερικά: **Ἐμμ. Σιάη** περὶ Σολωμοῦ ἐν Ἀθηνᾶς τόμῳ Ε'. — **Σ. δὲ Βιάξη** προλεγόμενα εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀπάντων τοῦ Σολωμοῦ (ἔκδοσις Ραφτάνη) 1880, Ζάκυνθος. — **τοῦ ἰδίου** οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ πρόγονοι τοῦ Σολωμοῦ. Ἐθνικὴ ἀγωγὴ 1898. — **τοῦ ἰδίου** ὁ Σολωμός καὶ ἡ ἰταλικὴ γραμματολογία. Ἐθνικὴ ἀγωγὴ 1899. — **Κουαρτάνου** πρόλογος εἰς τὰ ἰταλικά ποιήματα (ἔκδ. 1859). βλ. μετάφρασιν ἀπὸ τὸν Γ. Σπαταλᾶν εἰς τὸ περιοδικὸν τῆς Μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας (1927). — **Π. Χιώτη** περὶ τῆς ποιήσεως τῶν Ζακύνθιων. Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη 1868. — **Γ. Κανάλε** Σολωμός καὶ Δώρα Ἰστρίας. Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη 1869. — **Canna** discorso Solomos. Pavia 1896. — **Γ. Καλοσγούρου** προλεγόμενα εἰς τὰ ἰταλικά ποιήματα 1921. — **τοῦ ἰδίου** Σολωμός. Παναθήναια 30 Μαΐου 1902. — **Π. Νιρβάνα** Σολωμός, εἰς Ἀστὺ 4 Ἰαν. 1902. — **Γ. Δροσίνη** Σολωμός, εἰς Ἀκρόπολιν 30 Μαΐου 1902. — **Κ. Παλαμᾶ** ὁ Σολωμός στὸν κῆπο (Μάιος) 1925. — **Ἀρίστου Καμπάνη** (ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλ. Λογοτεχνίας) Σολωμός (Α' 6. 89—99). — **Κ. Βάρναλη** ὁ Σολωμός χωρὶς μεταφυσικὴ Ἀθ. 1925. — **Γρ. Ξενοπούλου** ὁ Σολωμός καὶ οἱ γυναῖκες, ἐν Νέας Ἑστίας ἀρ. 2 καὶ 3 (1927). **Μαρίνου Σιγούρου** Σολωμός, ἐν Νέας Ἑστίας ἀρ. 7 (1927) — **Γερ.**

τὰ ὅποια εἶχεν ἐκδώσει ὁ Fauriel κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα (1). Τὰ ἔργα του ἔχουν γραφεῖ ἑλληνιστὶ καὶ ἰταλιστὶ, ἀλλ' ἂν ἐξαιρέση κανεὶς μερικά τὰ ὅποια ἔγραψεν εἰς τὴν Κέρκυραν, ὅλα τὰ ἄλλα του ἰταλικά ἔργα εἶναι αὐτοσχεδιάσματα νεανικά, ἢ ἄνευ πολλῆς σημασίας στίχοι. Δυστυχῶς εἴτε ἐξ ἀμελείας τοῦ ποιητοῦ εἴτε διὰ τὰ ἐξυπηρετηθῆ σκοπὸς συγγενικός, μετὰ θάνατον δὲν εὐρέθησαν ὅλα του τὰ χειρόγραφα, καὶ ἐκ τούτου ἡ ἰδέα τὴν ὁποίαν ἔχομεν διὰ τὸν μεγάλον μας ποιητὴν μειώνεται ἀπὸ τὸν ἀρχαιολογικὸν μερισμὸν τοῦ ἔργου του.

Σπαταλᾶ μεταξὺ τῶν ὧν ἔχει γράψει εἰς περιοδικὰ καὶ αὐτοτελεῖς μελέτας: Ἡ στιχουργία τοῦ Σολωμοῦ, ἐν Νέας Ἑστίας ἀρ. 9, 10. — **τοῦ ἰδίου** ἡ ὠδὴ εἰς μοναχὴν τοῦ Σολωμοῦ. Φιλότεχνος 11—12 Βόλος 1927. — **τοῦ ἰδίου** ἡ ἐσωτερικὴ συνθετικότης τοῦ Λάμπρου. Παρασκήνιόν Γ', 11 (1926). — **Κώστα Καιοφύλα** ὁ ἄγνωστος Σολωμός. Κυριακὴ 1926—1927. — **τοῦ ἰδίου** Σολωμοῦ ἀνέκδοτα ἔργα 2. — **τοῦ ἰδίου** ὁ ἄγνωστος Σολωμός Α—Β 1927. — **Κ. Βάρναλη** τὸ νόημα τῆς τέχνης, ἐν Νέας Ἑστίας 14—15, 1927. — Ἐπίσης περὶ Σολωμοῦ βλέπε **Μπάρι καὶ Χρίστ** Ἐγκυκλ. Λεξικὸν εἰς τὴν λέξιν Σολωμός καὶ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀπάντων τοῦ ποιητοῦ εἰς βιβλιοθήκην Μαρασλή 1901, ὅπου ὁ Παλαμᾶς εἰς τὸ τέλος τοῦ προλόγου παραθέτει βιβλιογραφίαν. Σχετικὰ εἶναι ἀκόμη καὶ ὅσα ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ Ι. Πολυλά εἰς τὴν φιλολογικὴν μας γλῶσσαν καὶ τοῦ **Γ. Ἀποστολάκη** εἰς τὸ βιβλίον του Ἡ ποίησις στὴ ζωὴ μας, αἱ μεταφράσεις τῶν ἰταλικῶν του ποιημάτων ἀπὸ τὸν Καλοσγούρου, τὸν Σπαταλᾶν κλπ. Ἐπίσης **Κ. Βάρναλη** ἡ ἀξία τοῦ Σολωμικοῦ ἔργου. Νέα Ἑστία Β' ἀρ. 3, 4, 5—1928, **Δημ. Μάργαρη** «Ἡ γυναῖκα τῆς Ζάκυνθος» στὴν κριτικὴ τοῦ Κ. Βάρναλη Νέα Ἑστία Β' ἀρ. 6—1928. Ἄς προστεθοῦν καὶ **Π. Χιώτη** Λόγος περὶ ἀποθανόντος Δ. Σολωμοῦ σ. 16 ἐν Ζακύνθῳ 1857, **τοῦ ἰδίου** Λόγοι εἰς τὴν μετακομιδὴν τῶν ὁστέων τοῦ ποιητοῦ Σολωμοῦ ἐν Ζακύνθῳ 1860. — **τοῦ ἰδίου** εἰς ἀνέγερσιν τοῦ μνημεῖου τοῦ Δ. Σολωμοῦ Ζάκυνθος 1867, καὶ **Γιάννη Βλαχογιάννη** τὸ γράμμα τοῦ ποιητοῦ εἰς ἐφημερίδα «Ἐλεύθερον Βῆμα» 25 Μαρτίου 1928 Ἀθῆναι. Ὑπάρχει προσέτι καὶ πανηγυρικὴ ἔκδοσις τῶν ἀπάντων τοῦ Σολωμοῦ ὑπὸ τοῦ Ζακύνθιου **Μωρέττη** Ἀθῆναι 1903, εἰς τὴν ὁποίαν μελετᾶται τοῦ Σπ. Δὲ Βιάξη καὶ τοῦ **Λεοντῆ** Ζῶν κ. ἀ. **Σπ. Δὲ Βιάξη**. Ἀπὸ τὰ ἀνέκδοτα ἔργα τοῦ Σολωμοῦ (ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑκατονταετηρίδος τοῦ Βύρωνος) **Παναγιώτης ΚΔ'** (1924) τεύχος 277 σελ. 1—3.

(1) C. Fauriel Chants populaires de la Grèce moderne I—II Paris 1824—1825.

Μέχρι τοῦδε ἐκάναμεν πολλάκις ἐπιπολαίας κρίσεις διὰ τὸ γλωσσικὸν τοῦ Σολωμοῦ, ὡς ἡ τοῦ Ζαμπελίου «Προσλαβὼν (ὁ Σολωμὸς) ἐπίκουρον τὴν πάγκοινον καὶ καθομιλουμένην γλῶσσαν ἐκέρδισε τάχιστα τοῦ Πανελληνίου τὴν φιλοφροσύνην» (1), τοῦ Πολυλά «τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ δὲν ἔχουν τίποτα τὸ ἰδιωματικόν» (2), τοῦ ἰδίου ὅτι ἡ Φαρμακωμένη εἶναι γραμμένη «σὲ δημοτικώτατη φράσι» (3), τοῦ Θρύλου «ἡ γλῶσσα του εἶναι ἐντελῶς φυσικὴ, μουσικὴ, κι' εὐλύγιστη» (4). Ὅλῃγοι ἐννοοῦν τὰς πραγματικὰς ἀπόψεις τοῦ Σολωμοῦ καὶ ὀλίγοι ἡσχολήθησαν μὲ τὴν γλῶσσαν του (5). Ὁ Παλαμᾶς φάσκει καὶ ἀντιφάσκει. Πρὸς ἀπόδειξιν παραθέτω τὰ ἐξῆς ἀποσπάσματα του. «Καὶ τὴ δημοτικὴ τὴ γλῶσσα ποὺ τὴν ἀκούει γύρω του ν' ἀντιλαλῇ ὁλοζώντανη, τὴ μεταχειρίζεται χωρὶς ντροπὴ καὶ χωρὶς κανένα συμβιβασμὸ ποὺ θὰ κινδύνευε νὰ μαράνη ἀπὸ τὴ δροσιὰ καὶ νὰ ψαλιδίσῃ ἀπὸ τὰ φτερά της. Δὲν ταιριάζει τὴ γλῶσσα του σύμφωνα πρὸς τὴ γλῶσσα κανενὸς κοινωνικοῦ καλοαναθρεμμένου κύκλου, ἀλλὰ ἰδανικὰ λαμποκοποῦνε ἔς τὰ σαλόνια, ἀλλὰ ἰδανικὰ γυρεῦει ὁ ποιητής. Ἀπὸ τὴ φύση κι' ἀπὸ τὸν ἀέρα ὅλον τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας γραμματισμένων κι' ἀγραμμάτων παίρνει τὰ ζωντανά, τὰ πιδ σημαντικὰ στοιχεῖα τῆς ἐθνικῆς γλώσσας καὶ καλλιτεχνικὰ σφυροκοπεῖ τὴ δική του... πρῶτα ὑποτάσσεται στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ, γιὰ νὰ τὴν ὑποτάξῃ κι' αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του» (6). Εἰς τὰ ἴδια προλεγόμενα τοῦ 1901 γράφει κατακρίνων τὴν γλῶσσαν τοῦ ποιήματος τοῦ Byron «ὀνόματα καὶ λόγια σόλοικα ἢ βάρβαρα κακοσχημάτιστ' ἀχτένιστα, δυσκολοπροχώρητα, κακοδιάλεχτα, κακοπρόφερτα. Γλῶσσα ποὺ χαλαεῖ τ' ἀγνὰ δη-

(1) Πόθεν ἡ κοινὴ λέξις τραγουδῶ. Εἰς τὸ βιβλίον Γύρω στὸ Σολωμὸ (1927) Α' σ. 76.

(2) Πολυλά ἡ φιλολογικὴ μας γλῶσσα σ. 77.

(3) Ὁ Πολυλάς εἰς προηγούμενα Ἀπάντων. (Παραπέμπομεν εἰς τὴν ἐκδοσὶν Ἐλευθερουδάκη σ. κγ'.

(4) Ἄλκη Θρύλου Σολωμὸς (1924) σ. 12.

(5) Ὁ Γ. Ψυχάρης ἔχει γράψει μελέτην διὰ τὸ γλωσσικὸν τοῦ Σολωμοῦ τὴν ὁποίαν ὁμοῦς δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψει: Psicharis Observations sur la langue litteraire de Solomos, Paris.

(6) Εἰς τὰ προλεγόμενά του (1901). Γύρω στὸ Σολωμὸ Β' σ. 41.

μοτικὰ στοιχεῖα, ποὺ δὲν τοποθετεῖ καθὼς πρέπει τ' ἀρχαῖα ποὺ ἐδῶ βιάζει κι' ἐκεῖ αὐθαίρετ' εἶναι» (1). Κατόπιν λέγει ὅτι ἡ γλῶσσα τοῦ Σολωμοῦ «πρέπει νὰ θεωρεῖται πανελληνία δημοτικὴ ποιητικὴ γλῶσσα» (2).

Ν. Β. ΤΩΜΑΔΑΚΙΣ

(Ἔχει συνέχεια).

(1) Αὐτόθι εἰς σ. 54.

(2) Αὐτόθι εἰς σ. 58.

Ο ΣΚΟΤΕΙΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ζοῦσε στὸ σκοτάδι, στὸ βάθος μιᾶς σπηλιάς χωμένος στὸ μυστήριο. Σκοτεινὴ σὰν τὴ φορεσιά του ἦταν ἡ ζωὴ του. Ποῖδες ἦταν, γιὰτί ἦρθε καὶ πότε δὲν ἔξερε κανεῖς. Οὔτε ἂν ἦταν κακοῦργος, ἢ ἂν ἡ ἀγνότη του τὸν ἔκανε φιλόανθρωπο. Τὸν εἶδαν μερικοὶ γιὰ πρώτη φορὰ μιὰ σκοταδερὴ βραδυὰ ποὺ δὲν διάκρινες τὸν ἴσχιό σου. Ἐνα γέννημα τῆς νύχτας. Στὸν κόσμῳ ξεχώριζε σὰν τὸ κυπαρίσσι τὸ αἰωνόδοιο ἀνάμεσα στὰ τρεμουλιάρικα ἐφήμερα δεντράκια.

Τὸ μέτωπό του γαλήνιο λὲς καὶ κρατοῦσε ἀπάνω του τὴν ἀθανασία. Τὰ μάτια του εἶχαν τὴ χλωμότη τῆς γαλήνης παρόμοια μὲ τῆς σελήνης ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὰ σύννεφα τῆς κακοκαιρίας μὲ πόθο γιὰ ξεκούρασμα. Ἐκλειναν μιὰ γοητεῖαν ἐμπιστοσύνης ἕνα πέλαο ξεχασίως γιὰ ὅσους ὑπόφερναν. Ὅλοι τρέχανε κοντὰ του στὴν περὶστασή τους ζητώντας τὴ βοήθειά του. Δὲν ἔμεν' ἄρρωστος ποὺ νὰ μὴ τὸν καλέσει στὸ προσκέφαλό του. Γιατί στ' ἄπλωμα τοῦ χεριοῦ του, σ' ἕνα τοῦ ἄγγιγμα διαπερνοσε καὶ τὸ πιδ βασανισμένο σῶμα ἕνα ρεῦμα ὑπομονῆς, ἀνακούφισης, παρηγοριάς. Τὰ ἐρωτευμένα κορίτσια οἱ δυστυχισμένοι ποὺ ζοῦσαν στὴν ἀγωνία αἰσθάνονταν μιὰ γλυκεῖα λησμονιά σὰν γέρνανε ἄθελα στὸν ὦμο του παρασυρμένοι ἀπὸ τὸ γαλήνιο βλέμμα του. Πήγαινε ἀκούραστα παντοῦ σκορπώντας τὴν εὐεργετικὴ του ἐπίδραση, δίχως νὰ μιλεῖ σχεδὸν ποτέ. Μὰ σὰν πέρναγε ἡ θύμωσις τοῦ πόνου ἀναστέναν σὰ νὰ νιώθαν βάρος στὴν παρουσία του. Δὲν θέλανε πιά νὰ τὸν τὸν ξαγναντέψουν, παρὰ μόνον ὅσο τὸν χρειάζονταν. Καὶ ὁ σκοτεινὸς ἄνθρωπος ἔφευγε στὴν ἀκρὴ ταπεινός, γιὰ νὰ γυρίσει μέσα στὸ σκοτάδι του, ξεχασμένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ποὺ λίγο πρὶν χρεμόταν σὰν ἀπὸ θεὸ ἀπὸ τὰ θαυματουργὰ τοῦ ὕπαρξῃ. Τὸν ἔδρισκαν πάντα καθισμένο κοντὰ στὰ χαμομήλια νὰ κορδενιάζει μὲ τίς νυχτερίδες.

Ἦταν ὁ μοναδικὸς τοῦ φίλοι, τὰ δύο αὐτὰ δυστυχισμένα πλάσματα. Τὸ χαμομήλι ταπεινὸ, ἕνα στὴ γιορτὴ τῆς ἀνοιξιάτικης φύσης ἀναδεύει τὰ τρυφερά του φύλλα στὸ θαμπὸ φῶς τοῦ σουρουπώ-

ματος. Ἡ λεπτή του ἰδιοσυγκρασία καίγεται στή φλόγα τῆς ζωῆς. Συμπαθεῖ τὸ σκοτάδι πού τὸ προφυλάγει ἀπὸ τὰ βαρεῖα πατήματα τῶν ἀνθρώπων πού περνοῦν ἀπὸ πάνω του μ' ἀδιαφορία. Καί ἡ νυχτερίδα μέσ' τὴν ἀπόλυτη μοναξιά τοῦ σκοταδιοῦ ἐξασφαλίζει τὴν ἐλευθερία τῆς ὑπαρξῆς της. Αὐτὰ τὰ δυὸ τὸν συντρόφευαν στίς μοναχικές του ὥρες. Ἦταν λὲς τὰ σύμβολά του, μιὰ ἀποτύπωση τοῦ φυσικοῦ του. Ὁ σκοτεινὸς ἀνθρωπος δὲν ἔχανε στιγμή τῆς ζωῆς γιὰ τὸ ἀνώφελο τῆς χαρᾶς.

Μιὰ νύχτα τὸν φώναξαν βιαστικά νὰ πάει σ' ἓναν ἄρρωστο βαρεϊά. Ἔτρεξε ὅπως πάντα, ὅπου τὸν καλοῦσε ὁ πόνος. Γύρω του στέκουνταν ὅλοι τρομαγμένοι. Ὅσο ὅμως ὁ ἄρρωστος καλυτέρευε αἰσθανόταν μιὰν ἀνεξήγητη ἀποστροφή γιὰ τὸ σωτήρα του. Αἰσθανόταν ἓνα δεσμὸ μπροστά του. Στὸ κάθε κούνημά του τοῦ φαινόταν πὼς ἔπρεπε νὰ τὸν ἀναρωτήσῃ μὲ τὸ βλέμμα. Λὲς καὶ δὲν ἀνῆκε πιά στὸν ἑαυτὸ του. Αὐτὸ τὸν ἐδάραινε πολὺ τόσο πού μιὰ μέρα τὸν παραφύλαξε καὶ τὸν πετροβόλησε στὸ κεφάλι. Ὁ σκοτεινὸς ἀνθρωπος πρόφτασε καὶ τὸν εἶδε. Μελαγχολικὸς γιὰ τὴν ἀχαριστία τράβηξε στὴ σπηλιά του. Ἀπὸ τότε ἄλλαξε. Δὲν εἶναι πιά πρόθυμος. Τὸν ζητοῦν καὶ δὲν τὸν βρίσκουν. Ἄν καμιά φορὰ ἀπλώσει τὸ χέρι του σὲ κανένα φέρνει τὸ θάνατο ἀντὶ τῆς καλυτέρεψης. Σ' ἄλλους πού τὸν φωνάζουν γονατιστοί, τοὺς ἀφήνει νὰ τὸν ζητοῦν ἀσυγκίνητος. Δένε πὼς ἀπόχτησε μεγάλη δύναμη, πὼς τὸ βασιλείο του τῷχτισε στὰ σκοτάδια τ' οὐρανοῦ καὶ ἀγκαλιάζει ὅλο τὸ σύμπαν σὰν κατεδαίνει τὴ νύχτα στὴ γῆ...

ΥΣΤΕΡ' ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΝΟ

Σὰν τὸ περιπλοκάδι π' ἀγκαλιάζει καὶ πνίγει τὸν τοῖχο, ἔτσι τὴν εἶχε ἀγκαλιασμένη ὁ πόνος μὲ τὴ μαυράδα του. Σὰν τὸ φεγγάρι πού ἀπλώνει τὸ ἀνάλυτό του ἀσῆμι στὴ φύση ὅλη, ἀπλώθηκε στίς φλέβες της, στὸ εἶναι της ὅλο ὁ πόνος. Σὰν τοῦ Θεριστῆ τὸν ἥλιο, πού καίει τὰ πάντα καὶ κάνει νὰ γέρνουν ἀποκαμωμένα καὶ τὰ πιὸ δυνατὰ δέντρα, τόσο δυνατὸς ὁ πόνος μὲ τὴ λαύρα του ἔκαψε μέσα της κάθε ζωτικότητας χυμό. Ὅπως τ' ὄρνιθι ξεπετιέται μεγαλωμένο μὲ μιὰς καὶ ζῇ, ἔτσι γοργὰ ὁ πόνος της μεγάλωσε, σὰν τὸ λουλούδι, πού τὴ μιὰ εἶναι μπουμπούκι καὶ τὴν ἄλλη μὲ τὰ πέταλά του διάπλατα, ἔτοιμο νὰ ρουφήξῃ τὴ ζωή. Σὰν ἀστροπελεὶ τὴν κυρίεψε μὲ τῆς θύελλας τὴν ὁρμή καὶ ξάφνου σταμάτησε... τῆς ἔδωκε καιρὸ νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοή της.

Καὶ τώρα κοιτάζει τὴν καταστροφή της. Ὁ πόνος τὴν ἀποκάρδιωσε, τὴν ἔκαψε ρημάδι του. Ἐν ἀπέραντο χαλὶ συντριμμοῦ σκαλεθρωμένα ὅλα, σακάτικα.....

Ἐνοιωσε τὸν πόνο ἀπότομα. Καιρὸ τώρα ἡ ψυχὴ της ζητοῦσε κάτι. Βρισκόταν σ' ἀδιάκοπη ἀγωνία χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ καθορίσει γιατί. Πήγαινε στὸν περίπατο βιαζόταν νὰ γυρίσει. Ἐδῶκαινε λίγο στὸ μπαλκόνι της, μὰ ἔμπαινε βιαστικά μέσα. Ἐνοιωσε σὰν κάτι νὰ περιμένει· ἐν' ἀγνώστο, τρομερό, κάτι. Προαισθανόταν τὴ θύελλα πού θὰ ξεσποῦσε. Κ' ἐπὶ τέλους μιὰν ἡμέρα τὸ κάτι ἦρθε· ὁ δάκρυος ὄγκος πού ἔμενε μέσα της δίχως κι' αὐτὴ νὰ τὸ ξέρει, ξέσπασε. Κι' ἔτσι σὰ βρέθηκε μόνη, μακριὰ ἀπὸ κάθε βέβηλο μάτι, σὰν ἔνοιωσε τὸν ἑαυτὸ της κατὰμονο, συντριμμένο, ξέσπασε σ' ἀτέλειωτο βουδὸ κλάμμα.

Καὶ μέσ' τὸν συντριμὸ της ἔνοιωσε ἡ Λένια τὴν πιὸ ἄγρια κι' ἀλόκοτη χαρὰ σπαραγμοῦ... Ποθοῦσε τὴν συντριβὴν ἐκείνη ἡ ψυχὴ της, τὸ καινούργιο ἐκείνο ξεφάντωμα τοῦ πόνου, τὴ νέα της γνωριμία. Ὅταν τὸν πρωταντίκρυσε ἀναστατώθηκε. Τῆς ἦταν ἀγνώστος. Φίλους της εἶχε τὸ γέλιο καὶ τὴ χαρὰ. Ἐνα μῆνα πρὶν ἀνθίσει ἡ ἀνοιξη, στὸ πρῶτο τραγοῦδι τῶν πουλιῶν, εἶχε μαντέψει τὴν εὐτυχία. Τ' ἰσχυρὴ πού ἦταν ὅλο κείνο τὸν καιρὸ! Καὶ ξάφνου ἦρθεν ὁ πόνος ἀπρόσκλητος· τὴν ἄρπαξε ὅπου τοὺς ὤμους καὶ τὴν τράνταξε τόσο, πού τὴν ἔκαψε νὰ γονατίσει. Δὲν ἀντιστάθηκεν ἡ Λένια. Τὸ κατρακύλισμα ἀπὸ τὰ ὄνειρά της στὸ χάος, ἦταν ἀπότομο. Ἀθέλητα ἔγειρε σὰ νᾶθελε νὰ κρατήσῃ πάνου της κάτι. Κατάλαβε πὼς ὑποσυνειδητὰ ζοῦσε ἀπὸ χρόνια στὸ εἶναι της, ὁ νέος της φίλος, ὁ πόνος. Ἐνα μούδιασμα γιὰ κάθε δράση τὴν εἶχε κυριέψει. Δὲ μπορούσε νὰ σηκώσει τὰ μάτια. Τὰ πόδια της ἀρνιόνταν, σὰ μολύδια, νὰ τὴ σηκώσουν.

Μονομιᾶς ἔγεινε ἄλλος ἀνθρωπος. Οὔτε πηδᾶ οὔτε γελᾶ πιά. Περπατεῖ σταθερά, ἄργα, σὰ νὰ μετράει καὶ τὸ κάθε της βῆμα. Τὸ κεφάλι σκυφτό, τὰ μάτια συγκεντρωμένα. Δὲ χαϊδεύει, δὲ φιλεῖ πιά τὰ λουλούδια. Δὲν τ' ἀγκαλιάζει μ' ἐνθουσιασμό σὰν πρῶτα. Τὰ κόβει σιωπηλὴ καὶ τ' ἀφήνει στὴν κάμαρά της....

Ζάκυνθος 29—3—28.

MARIETTA MINOTOY

ΣΚΕΨΕΙΣ

Τὰ ἀγνώστα πράγματα πού ὁ ἀνθρωπος δυσκολεύεται νὰ γνωρίσῃ, εἶναι σίγουρα τέτοιας φύσης, πού σὲ τίποτα δὲ θὰ ὀφελοῦσαν κι' ἂν τὰ γνώριζε.

Mme DU DEFFANT

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

Πρόσκει τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἐξουσία πρὸς τὴν μεγάλη στὴ ζωὴ, ἀκόμα καὶ τὴ στιγμή πού ἀτενίζει ἓνα νεκρό.

BORDEAUX

ΑΠΟ ΤΑ ΤΑΞΕΙΔΙΑ

Η ΒΡΟΧΗ ΤΟΥ ΒΟΡΡΑ

(MONOTONIA)

Στάζει σὲ μακρυνὲς γραμμὲς ἔμπρὸς σου,
υπομονετικὰ σὰ νὰ σοῦ ὑφαίνη,
μέσ' στοῦ Βορρᾶ τὴν φύση τὴ θλιμμένη,
ψευτόδροση τὸ ψυχασάβανό σου.

Τὰ μύρια «δλόμακρα, λιγνά της χέρια
ποὺ δλοένα κρέμονται — ψιλὰ ἀγιοκέρια, —
σὰ μεθυσιοῦ ἤρεμοι ἀτμοὶ θαμπώνουν
μάτια καὶ λογικὸ· τὰ ξελογιάζουν
ἀπ' τοῦ φωτός τὸν πόθο, ὅπως ξυλώνουν
καὶ τὰ κεριά» στὴν ἐκκλησιὰ ὅταν στάζουν,
ἀπὸ τὴ γήϊνη ζήση μας. Καὶ πῆζουν,
σὰ στίς σπηλιὲς τὸν χρόνο ποὺ στραγγίζουν,
οἱ στάλες μέσ' στὰ βάθη τῶν ψυχῶν
σὲ σταλαχτίτες μυστικῶν μορφῶν.

Ἀμβούργο 23 IX 1927.

ΠΑΥΛΟΣ ΦΛΩΡΟΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΑΛΚΗ ΘΡΥΛΟΥ: Στοχασμοὶ γιὰ τὸ δημοτικὸ τραγούδι καὶ ἄλλοι στοχασμοί. Κριτικὲς Μελέτες IV. Ἀθήναι 1928 σ. 106 Σχ. 8° μ.
(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο).

Νομίζω ἔτι μιὰ καταρατικὴ ὁμολογία τῶν κλεφτῶν γιὰ τὴν ἐθνικὴ τους συνείδηση, ὅχι μόνο ἄτοπη θὰ εἶταν σ' ἓνα τραγούδι, σ' ἓνα λυρικό, δηλαδὴ, δημούργημα, ἀλλὰ ἔτι θὰ ἔφτανε στὰ ὅρια τοῦ γελοίου. Ἄν ὅμως πάρουμε τὰ κείμενα θὰ ἰδοῦμε ὅτι ἡ ἐθνικὴ συνείδηση τοῦ κλέφτη ἐκδηλώνεται πάντα σὰ μιὰν ἀντίθεση. Στὰ κλέφτικα τραγούδια, σὲ κάθε στίχο ἡ ἀντίθεση αὐτὴ εἶνε φανερὴ. Ὁ κλέφτης λέει στὴ μάνα του (Πολίτη, Ἐκλογαί, σ. 37 ἄρ. 26):

Νὰ ἤσουναι πετροπέρδικα 'στὰ πλάγια τοῦ Πετρίλου
ν' ἀγνάντευες πῶς πολεμοῦν οἱ κλέφτες μὲ τοὺς τούρκους. Στὸ ἥρωικό τραγούδι τῆς «Διάκαινας» (Πολίτης, σ. 66 ἄρ. 59), ἔταν τὸ μικρὸ «μπεδ-πουλο» τὴ συμβουλεύει νὰ πάρῃ τοῦρκο ἀντρα «νὰ τὴν ἀρματώσῃ στὸ φλωρ καὶ στὸ μαργαριτάρι», ἐκείνη μὲ περηφάνεια ἀπαντᾷ.

— Κάλλιο νὰ ἰδῶ τὸ αἷμά μου τὴ γῆς νὰ κοκκινήσῃ παρὰ νὰ ἰδῶ τὰ μάτια μου τοῦρκο νὰ τὰ φιλήσῃ.

Διγώτερη ἀποστροφή δείχνει ὁ ἐλληνικὸς λαὸς στοὺς Φράγκους. Θυμιάζει τὰ πλούτια τους καὶ τὸ πολιτισμό τους, στέκεται ὅμως σὲ

μιὰν ἀπόσταση ἀπ' αὐτοὺς. Νομίζεις καὶ συνεχίζεται μέσα στὴν ψυχῇ του τὸ μῖσος τῶν Βυζαντινῶν προγόνων του. (βλ. Πολίτη, σ. 26 ἄρ. 186).

Θὰ μπορούσα νὰ μακρύνω τὸ λόγο πάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ νὰ φέρω κι' ἄλλα πολλὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴ λαϊκὴ ποίηση καθὼς κι' ἀπὸ τὴ δημοτοικίζουσα, ἀλλὰ τὸ θεωρῶ περιττό. Εἶναι σὰ νὰ γυρεύω νὰ ὑποστηρίξω μιὰ πρόταση ἀπὸ μοναχὴ τῆς φανερῆς.

Ἀνάλογος μὲ τὸν ἰσχυρισμὸ γιὰ τὴν ἑλλειψη πλατείας ἐθνικῆς συνείδησης εἶναι καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι τάχα οἱ κλέφτες δὲν πολεμοῦσαν γιὰ ἓνα πλατύτερο ἰδανικὸ κι' ὅτι ὁ λαϊκὸς τραγουδιστὴς δὲν αἰσθάνθηκε ποτὲ μιὰν αὐτοθυσία μέσα στὴν ψυχῇ του. Εἶναι τόσο πλατεῖα ἡ ψυχολογία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης, ποὺ νὰ μὴν μπορεῖ κανεὶς μέσα σὲ λίγα λόγια νὰ δώσῃ τὴν εἰκόνα τῶν ἀνώτερων ἰδανικῶν, ποὺ ἐσυνειδητοποίησε ὁ ἐλληνικὸς λαός. Ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ τὸ μητρικὸ χῶμα (τὸ τραγοῦδι τῆς Πάργας Πολίτη, σ. 13 ἄρ. 9), ἀγάπη πρὸς τὴν ἐλευθερίαν σφραγισμένη μὲ τὴ θυσία ἀσκληδάτου κορμιοῦ (Πολίτη, σ. 12 ἄρ. 8), ἀνώτερο ἰδανικὸ τοῦ πολέμου τοῦ 21 (βλ. τοὺς στίχους, Πολίτη, σ. 15 ἄρ. 10α)

γιατὶ σηκώθη πόλεμος καὶ πολεμᾷν τοὺς τούρκους.

Νὰ διώξομε' ὅλη τὴν Τουρκία ἢ νὰ χαθοῦμε ὅλοι.

Ἄν ὁ συγγραφέας προσπαθῇ νὰ διώξῃ ἀπὸ τὴν ψυχῇ του τὴν a priori μορφωμένη γνώμη γιὰ τὸ νεοελληνικὸ λαὸ καὶ ἔτσι ξαναδιαβάσῃ τὰ ἱστορικὰ καὶ κλέφτικα τραγούδια, θὰ βρῇ ὅτι ἀπὸ τὴν ψυχῇ τῆς κλεφτουριάς καὶ τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 21 δὲ λείπουν τὰ ὑψηλότερα ἰδανικά.

Ἐπερνώντας μερικὰ δευτερεύοντα σημεῖα — ἄλλοιως ἢ βιβλιοκρισία μου θάφτανε τὰ ὅρια νέας μελέτης — σταματῶ ἀκόμη σὲ λίγα σημεῖα: Στὴ σ. 28 ὁ συγγραφέας λέει: «Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, ὅς ἔχουμε τὸ θάρρος νὰ τὸ ὁμολογήσουμε, ἡ γυναῖκα δὲν ἐχτέλεσε κανέναν ἀπὸ τοὺς προορισμοὺς ποὺ ἀνοίγονται μπροστὰ τῆς. Δὲν ὑπῆρξε ἡ ἴδια μιὰ δύναμη». Τοποθετώντας τὴ γυναῖκα σὲ μιὰν ἀνώτερη βαθμίδα δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω ποιοὶ προορισμοὶ ἀνοίγονται σήμερα μπροστὰ στὴ γυναῖκα. Ἐνα ὅμως ξαίρω ὅτι ἂν πάρουμε στίχο μὲ στίχο τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ καὶ θελήσουμε μ' αὐτοὺς νὰ φτιάσομε μιὰν εἰκόνα τῆς γυναίκας θὰν τὴ ἰδοῦμε ἀνεβασμένη πολὺ πρὸ ψηλὰ ἀπὸ τὰ σημερινὰ ἰδανικά. Ἡ γυναῖκα τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ ἐχτέλεσε ὅλους τοὺς προορισμοὺς, ποὺ ἡ ἀληθινὴ φύση, κι' ὅχι ἡ μάδα, τῆς εἶχε διαγράψει. Καὶ πρῶτα-πρῶτα ὑπῆρξε **μάννα**. Πόσοι φράγες δὲ βλέπει κανεὶς μέσα στὰ δημοτικὰ τραγούδια τὴν τραγικὴ μορφὴ τῆς μάννας, εἴτε στὸ μοιρολόγι εἴτε στὸ τραγούδι τῆς ξενιτειᾶς! Ἄν ὑπάρχῃ στὸ κόσμον τίποτα ἀληθινὰ ὑψηλὸ εἶναι

τὸ νὰ ἔχη κανεὶς γνωρίσει τὴ χαρὰ ἢ τὴν πίκρα τοῦ νὰ εἶναι πατέρας ἢ μάννα. Ὑστερα ἢ γυναῖκα εἶταν συχνὰ στὰ κλέφτικα τραγούδια ἐμψυχωτὴς στὸν ἀγῶνα καὶ σύντροφος τῶν κινδύνων (πρὸβλ. Πολίτη, σ. 12 ἀρ. 8). Ὅσο γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ ἢ γυναῖκα ὡς ἀγαπημένη ὑμνήθηκε μὲ συγκρατημένη ἔκφραση, ντροπαλὰ καὶ μέσα στὰ ὅρια τῆς φύσης, χωρὶς μεταφυσικὰ φαντασιοκοπήματα.

Στὶς τέσσαρες τελευταῖες σελίδες τῆς μελέτης τοῦ δ' Ἀλκης Θρύλος μιλεῖ γιὰ τὰ τραγούδια τοῦ χάρου, τῆς ξενιτειᾶς καὶ τὰ μοιρολόγια. Πολὺ ὀρθὰ σημειώνει ὅτι τὰ τραγούδια τοῦ χάρου εἶνε τὰ «δυνατότερα καὶ τὰ πιὸ αἰσθητικά, τὰ πιὸ ὁμορφα, τὰ πιὸ φρικιαστικά ὁμορφα δημοτικά μας τραγούδια» (σ. 29). Ἐν τούτοις βρίσκει ὅτι ὁ νεοελληνικὸς λαὸς δὲν ἀγάπησε τὴ ζωὴ γιὰ νὰ μισῇ τὸ θάνατο, ἀλλὰ ὅτι μισεῖ τὸ θάνατο ἀπὸ φόβο τοῦ ἴδιου τοῦ θανάτου, τὸ ζήτημα ἀπλώνεται πρὸς πολλὸ κ' ἐρχόμαστε στὸ πρόβλημα, ποῦ ἐδῶ καὶ χρόνια ἔδωκε κάτου ὁ Σπυρίδων Ζαμπέλιος μὲ τὸ βιβλίο του. «Πόθεν ἢ κοινὴ λέξις τραγουδῶ;» γιατί, δηλαδή, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶναι ἀπαισιόδοξος. Πιστεύω ὅτι ἂν μιὰν μέρα μπορούσαμε ν' ἀκούσουμε ὕστερα ἀπὸ ἐθνικὴ εὐτυχία τὸ τραγούδι τοῦ νεοελληνικοῦ λαοῦ, τὸ τραγούδι αὐτὸ θάταν χαρούμενο. Πραγματικοὶ ὅροι ἐδημιούργησαν τὸ μοιρολόγι καὶ τὴν ἀπαισιοδοξία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Κάτου ἀπὸ ποιοὺς ὅρους ἔζησε αὐτὸς ὁ λαός; —ἐμπόρεσε ποτὲ νὰ χαρῇ; —Νὰ σύντομα τί ἐγνώρισε ὁ λαός μας: τὴν ἀδικία, τὴν καταστροφὴν, τὴν αἰχμαλωσίαν, τὴν μάστιγα τῆς πειρατείας. Ὅταν θυμηθῇ κανεὶς ὅτι ὀλόκληρα χωριὰ δὲν ὑπάρχουν πιά ἀπὸ τίς ἀγριεὲς ἐπιδρομὰς τῶν πειρατῶν —θαῆζε ν' ἀναφερθῇ ἐδῶ ὁ λόγος τοῦ Μιχαήλ Ἀχομινάτου —θὰ καταλάβῃ ἂν μπορούσε ὁ νεοελληνικὸς λαὸς νᾶναι χαρούμενος κάτου ἀπὸ τὸ ἀδιάκοπο φάντασμα τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς καταστροφῆς. Δὲν ἔχουμε, λοιπὸν, στὴν περίπτωσιν αὐτὴ μιὰ ψυχικὴ ἀδυναμία τοῦ λαοῦ μας· τὰ λυπητερά τραγούδια τοῦ εἶναι μιὰ ἔκφραση καταστάσεων, ποῦ ὀρισμένοι ἱστορικοὶ ὅροι τίς δημιουργήσαν.

(Ἔχει συνέχεια)

ΔΙΟΝ. ΖΑΚΥΘΗΝΟΣ

ΤΟ ΚΑΝΑΡΙΝΙ

Ἀπὸ τῆ σειρὰ «Ἀκουαρέλλες».

Μέσ' στὸ κλουβί, ἓνα πουλάκι. Καναρίνι. Τὰ ματάκια τοῦ δὲ στέκουνται στιγμὴ. Κοιτοῦνε πότε δῶ, πότε κεῖ. Τρώει καναβοῦρι, νεράκι, —κι' ἔλο κελαῖδάει.

Καὶ φαίνεται εὐτυχισμένο. Σάμπως καὶ δὲ τὸ μέλλει ποῦνε φυλακισμένο στὸ κλουβί.

Πετάει ἀπ' τὸνα ξυλαράκι στ' ἄλλο. Κι' ἔλο κελαῖδάει.

Δυὸ σπουργίτια φάνηκαν. Ἐκατσαν στ' ἀπέναντι τὸ σπίτι. Κάτσανε κοντὰ-κοντὰ, στὸ πεζούλι τοῦ παραθυριοῦ. Ἀρχίσανε μιὰ μουσικὴ γλυκειά· τὰ στόματά τους ἤσανε σιμά...

Εὐτυχισμένο ζευγάρι!

Τὸ καναρίνι τὰ εἶδε, κ' ἔπαψε τὸ τραγούδι.

Στάθηκε στὴ θέσιν τοῦ ἀκίνητο.

Σὰ νὰ δακρύσανε τὰ δυὸ ὑγρά ματάκια τοῦ. Ἐνας πόνος μπῆκε στὴ καρδιά τοῦ.

Τὰ σπουργίτια τὸ εἶδαν. Ἀξαφνα βγάλανε μιὰ φωνὴ καὶ πέταξαν. Πέταξαν ὀλέσια, καὶ χάθηκαν.

Ἰσως νὰ τὸ λυπήθηκαν, μὰ μπορούσαν νὰ τοῦ κάνουν τίποτε; Οἱ ἄνθρωποι εἶναι τόσο δυνατοί!

Καὶ τ' ἄλλο πρωῒνὸ, ἓνα κοριτσάκι πῆγε στὸ κλουβί τοῦ. Πῆγε νὰν τοῦ βάλει καναβοῦρι. Μὰ τὸ βρῆκε πεθαμένο. Τὸ κεφάλι τοῦ ἦτανε χωμένο στὶς φτερούγες τοῦ.

Τὰ δυὸ σπουργίτια, μὲ τὴν εὐτυχία τους, τὸ εἶχανε σκοτώσει.

Ἔτσι καμιά φορὰ, κάνουμε, στὸ πέρασμά μας, μόνοι μας, τίς πιὸ μεγάλες δυστυχίες, δίχως νὰν τὸ πάρουμε διόλου μυρουδιά.

1928.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΠΑΠΑΓΙΩΡΓΙΟΥ

ΑΠΟ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΚΑΛΒΟΥ

ΙΤΑΛΙΚΟΙ ΣΤΙΧΟΙ

Ὁ φημισμένος Φωσκόλιστις καθηγητὴς Cam. Antona - Tra-versi στὸ ἀρχεῖο τοῦ Κάλβου ἀνακάλυψε στίχους τοῦ ποιητῆ Ἰταλικά τὸν καιρὸ ποῦ βρισκόταν στὴν Ἀγγλία μετὰ τὸ χωρισμὸ τοῦ ἀπὸ τὸ Φώσκολο. Οἱ στίχοι αὐτοὶ εἶναι ἀπάντησιν σὲ πρόσκλησιν τοῦ φίλου τοῦ Κάλβου Naldi, ποῦ τὸν καλοῦσε σὲ γεῦμα μὲ τοὺς ἀκόλουθους στίχους:

Calbo, ricordati ch' egli é un affare
Indispensabile quel di mangiare!

IL CALBO, oggi immagino, non hai che fare:

LI MANGIA Come individuo non sei d'altare.

MOUSSEI Non so qui recati dunque a pranzare.

Peró, prevengoti, non t'aspettare

Con un Lucullo di desinare.

Tu le Bucoliche dei ricordare,
E su quei limiti puoi calcolare
Ogni rimprovero, per risparmiare
A qui più in essere che nel parlare
Di te protestasi particolare
Amico ingenuo da comandare.

NALDI.

Pensa che pregoti non disturbare
Nulla, se stabile giro solare
Già altrove impegnati. Non l'alterare,
Fa insomma libero quel che ti pare!

Ἡ ἀπάντηση τοῦ Κάλδου εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

Caro Naldi,
caldi caldi
mi son giunti i versi tuoi:
ma l'invito
tuo compito
non può aver gli effetti suoi.
Fu cortese
certo Inglese
d'invitarmi jeri sera.
Cosi volle
quella folle
Fortunaccia nera nera!
Sono grato
da un lato
a quell'Anglo del buon core;
ma sincero,
dirò il vero,
or vi vado con dolore.
Delle immense
regie mense
lascerei ben cento pria.
Non la cara,
tanto rara,
tua preziosa compagnia.
Ma la fiera
sorte nera
vuol che il duolo oggi m'ingoi,
e l'invito tuo compito
non può aver gli effetti suoi.

Ὁ Traversi ἀνακάλυψε ἀκόμα καὶ δύο ἄλλα χειρόγραφα τοῦ ποιητῆ: «Progetto di nuovi principj di Belle Lettere applicabili alle Belle Arti» καὶ «Apologia del suicidio» ποῦ θ' ἀναδημοσιέψουμε ἀργότερα.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Λάβαμε τ' ἀκόλουθα βιβλία:

Ὁ Ζωγράφος Δ. Πελεκάσης καὶ τὸ ἔργον του.

Καλλιτεχνικὸ τεῦχος μὲ σκίτσο τοῦ ζωγράφου στὸ ξωφύλλο.

Προλογίζει ὁ κ. Μαρίνος Σιγούρος (τὸ γνωστὸ τοῦ ἀρθρο στὴ «Ν. Ἑστία»). Ἀπὸ τὸν ὥραιο αὐτὸ πρόλογο πέρνουμε: «Ναὶ δὲν εἶναι μόνο ζωγράφος, εἶναι καὶ ποιητὴς, καθὼς ἦταν καὶ ὁ Κουτούζης. Καὶ ὁ Μαρίνος Τζάνες ἐπίσης ἦταν ζωγράφος, ποιητὴς καὶ μουσικὸς.

Καὶ ἡ ποιητικὴ διάθεσις τοῦ Πελεκάση φαίνεται στὶς εἰκόνες του, στὴ σύνθεσις καὶ στὴν ἐκτέλεσις. ἔχουν τὰ ἔργα του μιὰν ἡθικὴν ὁμορφιά, μιὰν ἁρμονικὴ χαρά, μιὰ πνοὴ ἀγάπης, ποὺ ζωογονεῖ τὴν ἀσκητικὴ τέχνη τῆς βυζαντινῆς ἀγιογραφίας.

.....Στὶς πρωτότυπες συνθέσεις του εἶναι μοναδικὸς: νικᾷ τὸ χρόνον, καταργεῖ τοὺς αἰῶνες, ζωγραφίζει σήμερα ἁγίους, τοὺς ὁποίους διὰ τοὺς ἐξελίσσει καὶ ὁ πῶς ἐμπειροτέχνης, δὲν μπορεῖ νὰ ὑποψιαστῇ πὼς τὸ χέρι ποὺ τοὺς ἐδημιούργησε, κρατεῖ ἀκόμη τὸ χρωστῆρα καὶ δὲν ἔχει λιώσει ἀπὸ καιρὸ μέσα στὸν τάφο... Εἶναι ἓνα χέρι πνευματικὸ ποὺ κατορθώνει νὰ ἐκμηδενίῃ, στὸ πείσμα τῆς Μοίρας, τὴν ἀντίστασις τοῦ σημερινοῦ καιροῦ.

Ἀκολουθεῖ μιὰ εἰσαγωγὴ τοῦ ζωγράφου: «Λίγα λόγια τοῦ Καλλιτέχνη», ποὺ λέει πολλὰς μεγάλας ἀλήθειες: «Εἶναι εἰκοσιπέντε τώρα χρόνια ποὺ κοπιᾶζω γιὰ τὴν τέχνη, χωρὶς νὰ μπορέσω νὰ πετύχω ὑλικὰς ὠφέλειαι, γιατί δὲν εἶμαι γι' αὐτὸ ἐπιτήδειος καὶ γιατί ἄφησα νὰ μοῦ διαφύγουν εὐνοϊκὰς περιστάσεις ποὺ μοῦ παρουσιαστήκανε... Ἡ ζωὴ μου ἐστάθη μιὰ τραγωδία μὲ πολλὰς σκηνὰς ποὺ θάκαναν κάθε ἄλλον νὰ παρατήσῃ τὴν τέχνη, ἀλλὰ κατὰ ἀνεξήγητο, μιὰ βαθύτερη ὥς φαίνεται δύναμις μοῦ διατήρησε τὴ ψυχικὴ μου ἀντοχὴ καὶ μπόρεσα μέσα στὶς τόσες συμφορὰς νὰ ἐκτελέσω τὰ πῶς ὥραια ἔργα μου. Κι' ἐστὶ μοῦ χρησίμευσε ἡ τέχνη σὰν μιὰ ἀνακούφισις σὰν βάσανά μου». Μιλεῖ, κατόπι, γιὰ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο κατορθώνει νὰ παρουσιάζονται σὰν παλῆα τὰ ἔργα του. Στὸ κατοπινὸ ἀρθρο «Κορῆτες μεγάλοι ἀριστοτέχναι ποὺ ἐδόξασαν τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην» διηγεῖται πὼς διασώθηκαν ἡ ἱστορικὴ εἰκὼν τῆς *Ναυμαχίας τῆς Ναυπάκτου* καὶ ἡ πολυσύνθετος τῆς *Θείας Λειτουργίας*. Ἀκολουθοῦν εἰκοσι καλλιτεχνικὰ φωτογραφίαι ἀπὸ τὴν ποικίλῃ ἐργασίᾳ τοῦ Πελεκάση. Τὸ λαμπρὸ τοῦτο τεῦχος, ποὺ συσταίνουμε σ' ὅλους τοὺς καλλιτέχνες, ἐρασιτέχνες καὶ φιλότεχνους, πωλεῖται 100 δραχμὰς.—Οἱ συνδρομητὲς μας μποροῦν νὰ τὸ παραγγείλουν καὶ στὰ γραφεῖα μας.

Ἐπίσης λάβαμε τὰ βιβλία:

«Σύγχρονοι καὶ παλαιοὶ ἱστορικοὶ» (Διηγήματα) τοῦ Γερ. Σπαταλά.

«Ἐνανθία Καίση» Δημ. Πασχάλη.

— «Ἡ τελευταία ὥρα τοῦ σονέτου» τοῦ Φ. Γιοφύλλη.

— «The legend of America and other poems» τοῦ Δημ. Μιχάλαρου.

— «Δόγος ἐπὶ τῇ ἐαρινῇ ἰσημερίᾳ καὶ τῇ ἐπετείᾳ τῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἀναστάσεως» τοῦ Διον. Π. Καλογεροπούλου.

Σημ.—Παρακαλοῦμε τοὺς συγγραφεῖς ποὺ μᾶς στέλνουν τὰ ἔργα τους, νὰ μᾶς στέλνουν δυὸ ἀντίτυπα, γιὰ νὰ μένει τὸ ἓνα στὴ Βιβλιοθήκῃ τῆς Ἀνθολογίας καὶ τᾶλλο νὰ στέλνεται στὸν κριτικὸ ποῦ θὰ τὸ κρίνει.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Λαβαίνουμε τὰ περιοδικά :

«Ἑλληνικά Γράμματα». Πολὺ ἐνδιαφέρον τὸ τεῦχος 1 Δεκεμβρίου. Ἕνα διήγημα τοῦ Νιρβάνα, καὶ «τὰ ἱστορικά τοῦ Νουμᾶ» ἀπὸ τὸν Πάνο Ταγκό-πουλο κτλ. Στὸ δεκαπενθήμερο «Ἕνα γράμμα τοῦ Ψυχάρη πρὸς τὸν Σπ. Μελά». Εἶναι ἡ ἀπάντησις στὸ ἄρθρο τοῦ τελευταίου γιὰ τὴ γνωστὴ μελέτη τοῦ Ψυχάρη.—Συγκινητικώτατο γράμμα καὶ ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον.—«Νέα Ἑστία».—«Νέος Δρόμος».—«Πνοή».—«Ἑλληνίς».—«Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις».—«Ἑθνικὸς Κήρυξ».—«Ἀγροτικὴ Ζωή».—«Νέα Ἐπιθεώρηση».—«Ἐρυθρὸς Σταυρὸς τῆς Νεότητος».—«Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη».—«Ἅγιος Σπυριδών».—«Τηλεγραφικὴ Ἐπιθεώρησις».—«Τὸ Φῶς» (Χανίων).—«Ἐπιστημονικὴ Ἠχώ».—«Μοῦσαι».—«Ἠχώ τῆς Κεφαλληνίας».—«Σύγχρονη Σκέψις».—«Ἀγώνας τῆς Γυναίκας».—«Παρθενών».—«Μουσικὰ Χρονικά».—«Ἰοίς».—«Ἀνάπαισις».—«Ροδάμανθος».—«Ἀναγέννησις».—«Νέος Οἰκογενειακὸς Ἀσκήρ».—«I libri del giorno».—«Europa Orientale».—«Studi Senesi».—«Marzocco».—«Pierra Letteraria».—«Libre».

Ἐφημερίδες λαβαίνουμε τακτικά :

«Ἀγών» Παρισίων ποὺ μέσα ἐξακολουθεῖ ἡ μετάφρασις τῆς πολύκριτης μελέτης τοῦ Ψυχάρη «Μία χώρα ἡ ὁποία ἀπαρνεῖται τὴν γλῶσσαν της».—«Νεολόγος».—«Τηλέγραφος».—«Ταχυδρόμος».—«Journal des Hellènes».—«Παρατηρητὴς».—«Ἑλῆς».—«Τελώνιον».—«Ἰθάκη».—«Παῖσι».—«Φῶς» τοῦ Ἀργινίου.—«Θάρος».—«Κέρκυρα».—«Κερκυραϊκὴ Ἑλπίς».—«Δύναμις».—«Ἐλευθερία».—«Ἐφημερίς τῶν εἰδήσεων».—«Εὐρύπος».—«Κραυγὴ».—«Στε-ραϊὰ Ἑλλάς».—«Ἠχώ τῆς Μακεδονίας».—«Φωνὴ τῆς Κύπρου».—«Δωδε-κανησιακὴ Αὐγὴ».—«Ναυπλιακὴ Ἠχώ».—«Μεταβολή».—«Κοινωνικὴ».—«Ἀ-πόλλων».

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β'. ΤΟΜΟΥ

Στὸ δεύτερο χρόνον τῆς «Ἀνθολογίας» συνεργάστηκαν οἱ κ. κ. :

Ἄνδ. Ἀνδρεάδης, Μιχ. Ἀργυρόπουλος, Μ. Βάλας, Θεόδωρος Βρίκος, Ἡ-λίας Βουτιεριδῆς, Σπύρος Βλαντῆς, Fr. Guardione, Δ. Δάσης, Arnaldo Cervasato, Εἰρήνη Δεντρινού, Ἑλπιδοφόρος, Διον. Ζακυνθινός, Κ. Π. Καβάφης, Θράσος Καστανάκης, Δώρως Κουβαράς, Ἀγλαΐα Κυρμιζάκη, Γ. Λαμπιέρ, Μ. Μαλακάσης, Σίμος Μενάρδος, Ἄντ. Σ. Μάτεσις, Μαριέττα Μινώτου, Σπύρος Μινώτος, Δ. Μπονίκος, Ρίτα Μπούμη, Μυρτώτισσα, Γρ. Ξενοπούλου, An- gelo Ottolini, Ναπολέων Παπαγιωργίου, Ν. Πετιμεζᾶς-Λαύρας, Frederic Plessis, Ἀγγελος Σημηριώτης, Ἀγγελος Σικελιανός, Μαρῖνος Σιγοῦρος, Σωτήρης Σκίπης, Μάρκος Τσιριμώκος, Μιχ. Δ. Στασινοπούλου, Ν. Β. Τωμα-δάκης, Παῦλος Φλώρος, Χρ. Χρηστοβασιλῆς.

Ἐπίσης δημοσιεύθηκαν σ' αὐτὸν τὸν τόμον ἀνέκδοτα τοῦ Μικελὶ Ἀβλίου καὶ κείμενα ἀπ' τὸ ἀνέκδοτο ἀρχεῖο τοῦ Καποδίστρια, τῇ εὐγενεὶ παραχω-ρήσει τοῦ κ. Σπύρου Θεοτόκη.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

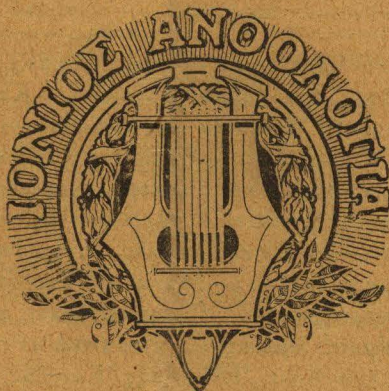
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ ΔΡ. 330.000.000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἀποκλειστικὸν προνόμιον ἐκδόσεως τραπεζικῶν γραμ-ματίων.—Ἐκδοσις τοκοφόρων ὁμολογιῶν.—Καταθέσεις ἐν ὄψει ἀπλαῖ καὶ εἰς ἀνοικτὸν λογαριασμόν.—Καταθέσεις διαρκεῖς καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ.—Καταθέσεις Ταμειυτηρίου.—Προεξοφλήσεις.—Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ ὑπο-θήκῃ.—Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐλ-ληνικῶν τίτλων.—Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λογαριασμοὶ ἐπὶ ἐνε-χύρῳ πολυτίμων μετάλλων.—Δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐμπορευ-μάτων καὶ ἐνεχυρογράφων.—Πιστώσεις ἐναντι φορτωτικῶν. Δάνεια πρὸς Δήμους, λιμένας καὶ ἕτερα νομικὰ πρόσωπα.—Συμμετοχὴ εἰς ἀνωνύμους Ἑλληνικὰς Ἑταιρίας.—Χορηγή-σεις εἰς γεωργοκτηματίας καὶ συνεταιρισμούς.—Δάνεια πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον Ὑπηρεσία Ἐθν. Δανείων.—Ὑπη-ρεσία ἐντόκων γραμματίων Ἑθνικῆς Ἀμύνης.—Προμήθειαι διὰ λογισμὸν τοῦ Δημοσίου.—Ἀγορὰ καὶ πώλησις διαφόρων εἰδῶν διὰ λογισμὸν τοῦ Δημοσίου.—Εἰσπραγεῖς δημοσίων προσόδων καὶ πληρωμῇ δημοσίων δαπανῶν.—Ὑπηρεσία Δανείων καὶ μετοχῶν διαφόρων Ἑταιριῶν.—Ἀγορὰ καὶ πώ-λησις ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος, χρυσῶν νομισμάτων καὶ ξένων τραπεζικῶν γραμματίων.—Ἐκδοσις καὶ πληρωμῇ τῶν πιστωτικῶν ἐπιταγῶν, ἐπιστολῶν καὶ ἐντολῶν πληρω-μῆς.—Ἐκτέλεσις ἐντολῶν Χρηματιστηρίου.—Εἰσπραγεῖς Ἀ-ξιῶν.—Φύλαξις τίτλων αὐτουσίου χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ καὶ ἑλλαν πόλεων ἀντικειμένων.—Φύλαξις κινωτῶν ἀδήλου

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ
ΥΠΕΡΕΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΗ ἙΝΑΙΚΙΑΣΙΣ
ΧΡΗΜΑΤΟΚΙΩΤΩΝ
ΕΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΡΟΣ

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ**